Соломія КРУЧОВА,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка (м. Тернопіль)
e-mail:solomiia.kruchova@gmail.com

Науковий керівник:
Надія СЕНЬОВСЬКА,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка (м. Тернопіль)

СУЧАСНІ МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ НЕПЕРЕРВНОГО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Класична концепція «освіти на все життя» через зростання динаміки суспільних трансформацій, стрімкий розвиток інформаційних технологій та інтенсифікацію наукового прогресу себе остаточно вичерпала. Їй на зміну прийшла парадигма «освіта впродовж життя» (Lifelong Learning). Вона «трактує освітній процес як системний, дискретно-циклічний вектор розвитку людини на всіх етапах її життєдіяльності» [1, с. 14].

Орієнтуючись на Болонський процес і вимоги Європейської (EQF) та Національної (НРК) рамок кваліфікацій, вітчизняна вища школа трансформується, поглиблюються євроінтеграційні процеси, відбувається гармонізації з Європейським простором вищої освіти (EHEA). У цих умовах особливо актуальним є завдання щодо «проектування гнучких навчальних траєкторій, забезпечення наступності між формальним, неформальним і інформальним навчанням, а також створення прозорих алгоритмів визнання здобутих результатів. Неперервна освіта постає дієвим інструментом узгодження освітньо-професійних програм із вимогами НРК у частині автономності, відповідальності та здатності фахівця розв’язувати складні спеціалізовані завдання за умов високого рівня невизначеності» [2, с. 45].

Додатковим стимулом для системних зрушень у закладах вищої освіти (ЗВО) стало так зване «швидке знецінення професійної інформації» («період напіврозпаду знань»), адже тепер від фахівців вимагається

практично безперервне оновлення фахових компетентностей, розвиток резильєнтності, здатність «критично переглядати застарілі стереотипи й опановувати нові цифрові та методичні інструменти (концепція Unlearn & Relearn)» [3, с. 88].

Таким чином, неперервне навчання у закладах вищої освіти України нині ґрунтується на сукупності методичних підходів:

1. *Андрагогічному,* що фокусується на роботі з дорослою аудиторією і передбачає «суб'єктну автономію здобувача, визнання провідної ролі внутрішньої мотивації, орієнтацію на практичну цінність знань та використання вже наявного життєвого й професійного досвіду як бази для засвоєння нових смислів» [4, с. 112].

2. *Компетентнісному,* який підпорядковує освітній процес «досягненню вимірюваних результатів навчання (Knowledge, Skills, Autonomy/Responsibility)» і «зміщує вектор від простої трансляції предметного матеріалу до формування інтегральних, загальних та фахових спроможностей, включно з критичним аналізом, самоосвітою та міждисциплінарною взаємодією» [2, с. 48].

3. *Студентоцентричному та синергетичному*, котрі визначають здобувача освіти як суб'єкта, що обирає власний освітній маршрут, а освітнє середовище закладу вищої освіти — як відкриту й самоорганізовану систему. «Синергетика сприяє узгодженню між освітніми компонентами формальної програми та неформальними освітніми ініціативами» [3, с. 91].

4. *Принципах цифрової педагогіки*, які сприяють адаптації дидактичних методів до умов середовища мережі. Вони «регламентують рівноправний доступ до ресурсів, мультимодальність викладу матеріалу, інтерактивну взаємодію учасників та використання адаптивних онлайн-середовищ» [5, с. 15].

Окрім сучасних методичних підходів, неперервне навчання у закладах вищої освіти спирається на широкий спектр інновацій, що сприяють гнучкості та персоналізації навчання:

1) *концепція Micro-credentials (мікрокредити) та індивідуальні освітні траєкторії*; її суть полягає в тому, що фіксуються малі обсяги навчальних досягнень (від 1 до 5 кредитів ECTS) за професійними, інструментальними чи надпрофесійними (soft skills) напрямами, а процедура їх зарахування передбачає аналіз відповідності результатів навчання компонентам

освітньої програми; «важливим елементом тут є систематична інтеграція ЗВО з платформами масових відкритих онлайн-курсів (МООС) — Coursera, edX, Prometheus, що дає змогу доповнювати університетську освіту профільними сертифікатними програмами» [6, с. 102];

2) *моделі змішаного (Blended Learning) та гібридного навчання*; важливим при їх впровадженні є поєднання очного та дистанційного форматів, що відбувається через різні моделі (Flipped Classroom / «Перевернутий клас»; Station Rotation / «Ротація станцій»; Flex model / «Гнучка модель» тощо) [7, с. 210].

3) *цифрові інструменти та штучний інтелект в освіті*; позитивною у використанні цієї інновації є можливість інтеграції адаптивних систем на основі ШІ (ChatGPT, Claude, Gemini) та «підлаштовування» рівня складності й темпів подачі матеріалу під індивідуальний профіль студента, його персоналізованого супроводу; окремої уваги при впровадженні таких інновацій потребує проблема забезпечення академічної доброчесності.

Отже, трансформація українських ЗВО у центри неперервної освіти є одним із способів забезпечення затребуваності випускників на ринку праці, що стаєможливим за умови використання у процесі їх підготовки андрагогічних, компетентнісних та цифрових підходів.

Список використаних джерел:

1. Биков В. Ю. Відкрите навчальне середовище та сучасні мережні інструменти систем освіти. *Інформаційні технології і засоби навчання.* 2019. Т. 70. № 2. С. 1–24.

2. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні: інноваційні аспекти. Київ : Грамота, 2021. 352 с.

3. Олійник В. В. Науково-методичні засади розвитку неперервної освіти в умовах цифровізації суспільства. *Вища освіта України.* 2022. № 3. С. 85–98.

4. Сисоєва С. О. Інтерактивні технології навчання дорослих : навч.-метод. посіб. Київ : ВД «ЕКМО», 2020. 216 с.

5. Ярошенко О. Г. Сучасні педагогічні технології у вищій школі : навч. посіб. Київ : КНТУ, 2023. 280 с.

6. Кухаренко В. М., Бондаренко В. В. Теорія та практика змішаного навчання : монографія. Харків : Міськдрук, 2020. 284 с.

7. Співаковський О. В. Цифрові трансформації вищої освіти: виклики та перспективи. *Комп'ютер у школі та сім'ї.* 2023. № 1. С. 12–19.